

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Éves: negyedévre 3 kor. — egész évre 12 kor.
Féléves: negyedévre 5 kor. — egész évre 20 kor.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

LÁSZLÓ JÓZSEF.

Egyesszám ára 4 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, Csapó-utca. — Telefon 275.

TOLLHEGYEN.

— október 5.

(A király színe.) Tudjuk, hogy Fel-séges urunk nem barátja a színek azon ösz-szeállításának, a mely bennünket nemzeti zászlónkon gyönyörködtet. Ellenben azt hit-tük, hogy annál jobban szereti a nekünk gyönyörűségünkre sehogyssem való fekete-sírgát. Ebben csalódtunk. A lapok most közlik az uralkodók kedvence színeit. Kirá-lyunk színe lenne e közlések szerint a szürke. Hát csakugyan? Nos, ez sokat ma-gyaráz meg. Szürke az udvari politika és az együgyűség szürkéségében díszlenek a koronát tanácsal ellátó ügyvivők is. Szür-keület mindenfelől, a hová Bécsből tekint az agg uralkodó s való igaz, hogy szürke min-den elmélet, a mellyel Magyarország jogai ellen törnek! És szürke végül a számár is.

(György gróf) A nagy korában kis korusított gróf Károlyi Györgyről erősen hir-detik, hogy ő lesz a király körüli miniszter. Elvált hitvese, a szép Boriska egy lyukas frankot sem bír rajta végrehajtani, majd le-foglaltatja hát az ügyvivői fizetést. E na-pokban hazafias lelkületű édes atyja, gróf Károlyi István Nagykárolyba utazott. Föl-említették előtte is fiának, György grófnak a miniszter-jelöltségét. Erre aztán kitört Ká-rolyi Istvánból a nemes harag szava.

— Megmondtam, hogyha az ügyvivők bármelyike jelentkezik a házamnál, hát a szolgák utasítják ki. Ha a fiam közébbök ki-

vánkozik, akkor is állom a szavamat és nem teszi tovább a lábát a portás páhojánál! Ezt fogadom! . . .

(A petróleum.) A petróleum nagy sze-repet játszik a magyar politikusok életében. A gróf Tisza István bankja a román petró-leumba fult bele. Gróf Csáky Albin a ki a Kristóffy Jákabokányi féle választási tervet ajánlotta a királynak, ilyen formán maga is petrolőrnek bizonyult. Pompás minősítés a főrendek elnökének!

(Egy kis szótár) Félzsűzek: A Nagy Ferenc-Szivák Imre féle se hideg, se meleg díszidensek.

Kolerin: Fejérváry, a lemondott. Ko-lera: Fejérváry, a visszatért.

Csöd: A Tisza-féle szabadelvűség.

Kalamajka: Lejtik Kristóffy és Jaka-bokányi.

25: napidij a „szemétnépnek” és a ha-zátlanoknak.

Október 6-ára.

— okt. 5.

A szendergő természet szempilláira párakkal telt levegő nehezedik. Elhall-gatott a csicsergő madárdal, csak egy-két éhes varju káromgása borzongatja meg a nemrég oly csöndes méla erdőt. Ismét elérkezett október 6-ika.

Mindig szent áhitattal gondoltunk e nagy nemzeti gyásznapi, de az idén

október 6-ika még mélyebb nyomokat van hivatva hagyni, a mi kesergő lel-künkben. Olyanok a viszonyok, olyanok az idők, hogy nagyon szükségünk van arra, hogy a vértanuk magasztos pél-dájából erőt, bizalmat merítsünk.

Fejünk felett sötét felhők kavarog-nak, amelyekből váratlanul csaphat le a villám. És habár a ránk nehezedő válság békés kibontakozásának nem aludt is ki egészen a reménye, soha-sem lehet tudni, nem élünk-e már a legközelebbi jövőben olyan napokat, amelyekben a vért nem cseppekben mérik, amelyekben nagyon nagy szük-ségünk lesz arra a halált megvető el-szántságra, amely 1849. október 6-án ama nagy nemzeti félisteneket kísérte a bitófára és gyilkos csövek elé.

Egész fél századdal hagytuk már el a nagy napot s minél inkább merül az idők végtelenébe, annál élénkebb, an-nál szentebb lesz emléke bennünk az aradi tizenháromnak, a dicsőült vér-tanuknak, a magyar nemzet felejthet-elen szentjeinek.

Nemzedékek szállottak sirba azóta s csak kevesen vannak már, akik együtt harcoltak e hősekkel, akik ré-szesei voltak az ő dicsőséges csatá-iknak.

1848. március 15-én megszületett a magyar nemzet várva-várt szabadság-napja. De a gonoszok megirigyelték drága kincsünket s elakarták rabolni. Fegyvert fogott a nemzet apraja-nagyja,

Bizzál! . . .

Villám csapott a déleleg, büszke tölgybe,
Derékon szelte ketté a dicsőt;
A koronája gyáva porba dőlt le,
Eddig legyőzve sok vést, nagy időt.
Borítja a földet lomb és levél,
Letört faágak, csonka, béna részek,
Közöttük im a kedves kicsi fészek,
Két kis madár keserg, leszállni fél.

„Kis hajlékunk reménynek lett a sirja,
Pedig szilárdan ült a lomb között!
Ott üdvözölte a kelő nap pírja,
Reá mosolygott, hogyha költözött.
Te szörnyű vész, mit vétettünk neked?
Villámod egy csapásra tönkre verte,
Szívünket is halálra hogy sebezte,
Madárka nem zeng több vig éneket!”

De nem csüggednek! egy percig se szűnnek,
Munkába kezd a két dalos madár,
Hajléka készül immár kicsinyüknek,
A régi ninesen elfeledve bár!
Pehegy, foszlány, moh, szalma, útipor . . .
Nyájas lészek lesz abból nemsokára,
Rakják hatalmas, szép lomb koronára,
Szívök az új hajlékkal egybeforr!

Istenre bízzák a kicsinyke fészket,
Az ő jósága oltalmazza hát;
Emléke múlik már a szörnyű vésznek,
A gyász után zengnek vidám imát.

Mi is kövessük a kis madarat,
Vidám, új élet keljen bármi romból!
Hitünk ha él, a vész hiába rombol,
Legyőzi azt az erős akarat.

Istenbe' bizzál! e jelszó kíséren,
Legyen élted vezérlő csillaga;
Tekints az égre, bármi bánat érjen,
Reményed keltse bíbor hajnala.
Nincs oly csapás, nincs földi fájdalom,
Mely Isten által ne fordúlna jóra;
Mitől megfoszta egy áldatlan óra,
Azt visszaadja hit s a szorgalom!

Gáspár Imre.

Egy igazi koldus.

Irta: Vértesy Gyula.

Bares János ur csak afele kis riporter volt, a ki apró rendőri híreket hordott a lapjának, meg a könyvatos újságok híreit dolgozta föl. — Szóval, nagyon szerény a munkaköre és ennek megfelelő szerény fizetése volt.

Valahol a legsötétebb Ferencváros vé-gén lakott s éjjelenként, a lap lezárása után, oda kutyagolt hazá.

Az édesanyjával meg az özvegyével la-kott együtt. Egyszer voltam náluk s szóta kitérülhetlenül él a lelkemben a szomorú kép, amit ott láttam.

Ez volt csak az igazi nyomoruság képe, a maga megdöbbentő, dermesztő színeivel. A nyomasztó levegőjű szoba, melyben majd megfulladt az ember, kopott, töredezett bu-torok s az a beteges asszony, akinek egész alakján, egész arcán ott volt a végignyomor-gott, küzdelmes élet szomorú kifejezése.

De az asszony fáradt tekintetű szemé-ben mégis kigyuladt valami futó fény, mikor a fiáról beszélt:

— János nincs itthon, a szerkesztőség-ben van. Mert ő tetszik tudni újságíró!

Mondtam, hogy tudom, hiszen egy lap-nál vagyunk, de ilyenkor nincs benne.
— Persze, hogy nincs! Hisz' az urak éjjel dolgoznak. Bizonyára sétálni ment. Az ám. Mondta is!

János ur röstelkedett láthatólag, mikor megmondtam neki, hogy otthon kerestem.

— Nem szeretek otthon lenni, menekü-lök onnan. Nagyon szomorú, — hebegte inkább, mint beszélte.

— Az édesanyja pedig nagyon szeret-heti magát.

— Én is szeretem. Bár ne szeretném ugy! Talán másképp lehetett volna! Külön-bez ki tudja? Én csak annyit tudok, hogy nyomoruságunknak én nem vagyok az oka. — A végtet. Nem lehetett kikerülni. Majd elmondom egyszer a történetemet, hogy ne tarison haszontalan embernek, akiben nem volt ambíció. Aztán egy este el is mondta.

szent szabadságának a védelmére és ekkor vitta meg a nemzet, a világtörténelemben párját ritkító, nagyszerű csatáját, a magyar szabadságharcot és nem forradalmát.

1849. április 14-én nagy dolog történt Debrecenben, a református Nagytemplomban: A magyar nemzet megfosztotta a tróntól az uralkodó családot, mely 323 év óta bírta e trónt, kimondta a nemzet függetlenségét.

Eddig a magyar nép szabadságáért, most már függetlenségéért harcolt és csak most kezdődött az igazi nehéz küzdelem, mert a trónvesztett királyi család az orosz armádiát hívta segítségül. Az egyesült orosz-osztrák erővel szemben lehetetlen volt az ellentállás, a magyar nemzet, a dicső Klapka szavai szerint „az események vashatalma előtt meghajlott”. 1849 augusztus 13-án lerakta a világosi síkon dicsőség-övezte fegyverét.

A magyar szabadságharc ezzel véget ért, azaz hogy még most következett a győztes fél bosszúműve, az a rettenetes hóhérmunka, amelytől undorral fordult el az egész művelt világ s amelynek legiszonytatóbb jelene az aradi gyásznapi, október 6-ika volt.

*

Tizenhárom hőst, a honvédség legrettenhetlenebb bajnokait végezte ki e napon a vérszomjas zsarnokság. Olyan módon végezték ki őket, ahogy a legelvetemültebb, legiszentelenebb gonosztevőket szokás, bitóval, egyeseket pedig golyóval.

Mire ama rettenetes szombaton a fellegek közül előtörő őszinapsugára az aradi hárt érinté, a vár sáncárában golyótól átöltött testtel feküdtek: Kiss Ernő, Seweidel József, Lázár Vilmos, és Desseffy Arisztid, míg a vártól délre az új — aradi út melletti síkon kilenc egymás mellett álló akasztófán csüngtek: Pöltemberg Ernő, Török Ignác, Lahner György, Knezićs Károly, Nagy Sándor, József, Leinengen-Westerburg Ká-

rolly gróf, Aulich Lajos, Damjanich János és Vécsey Károly gróf.

Igy írja le ezt a szomorú adatot Sujanjszky Euszták, a vértanúk egyik gyónatója.

Mikor pedig a részletezésbe kezd, ezt írja:

„Reszket a toll kezében a fájdalomtól; honfiai bánat viharzik át lelkemen, midőn leírni készülök, hogyan történt e gyászos esemény.” . . . „Tichy őrnagy, a vezénylő tiszt parancsot ad, a lelkészek félrevonulnak, az egymástól 4—4 lépésnyire felállított hősök levetik atillájukat, s féltérde ereszkednek, Kiss kivételével mindnyájan bekötött szemmel, hátrakötött kézzel. A második jeladásra tizenhat katona lép ki a sorból s 4—4 helyet foglal két, három lépésnyire egy egy hőstől. Megtörténik a harmadik jeladás, a tizenhat lövés eldördül. Desseffy, Schweidel és Lázár holtan arca bukna, Kiss Ernő csak megsebesült. Ott vergődik, mire az egyik gránátos hozzá rohan tülébe süti a fegyverét s szétroncsolt fejjel hátrabukik a negyedik áldozat is.”

A négy holttest egyideig a sáncárokban hevert. Este felé az odarendelt katonaság levetkőzteti őket és így ássa el ott az árokban. Amint a zászlóalj a sáncárokból visszatért, Tichy parancsára elővezették a többi kilenc tábornokot. Megindult a menet, a világ leggyászosabb menete, melyről a világtörténelem emlékezhetik, a nagy hősök papok karján mentek gyalog, Damjanicsot kivéve, aki lábsebe miatt szekerem ment utánuk szivarral a szájában; mellette ült a pap, vele szemben a hóhér, e napon mint a hőst mondá „az ő legjobb barátja.” „Kérve a vesztőhelyre, csakhamar megkezdődött a vérfagyasztó munka, melynek hatása a jelenlevőkro leirhatatlan volt.”

„Pöltemberg kezdte meg a kivégeztetés sorát, azután következtek Török, Lahner, Nagy Sándor, Leininger, Aulich, Damjanics, ki utoljára is figyelmezteti a hóhért, hogy szakállát össze ne kuszálja; Vécsey gróf volt az utolsó. A nemes gróf keresi, hogy kitől bucsuzzék el. Nincs senki, társai ott függnek

az oszlopokon. Odamegy Damjanics holttestéhez, térdre hull előtte s megéssékolja megésvült kezét s egy perc múlva ő is megéssékolja élni.”

Alkonyatig ott függött a kilenc holttest. Ekkor leveszik, lehúzzák ruhájukat és ott helyben elhantolják!”

Mire a nap aláhanyatlott az égről, a magyar nemzet kinszenvedésének gyászlapja gazdagabb lett egygyel, a leggyászosabbal.

Pirulva kell bevallanunk, hogy hányan vannak a magyarok közt, akik nem tudnák elősorolni e hőst vértanúkat, a magyar nemzet szent apostolainak neveit?! . . . Ezeket nem tanítják az iskolákban . . .

Mi azonban ujtsuk fel a dicső emlékezetét, kik a hazáért éltek, haláluk pedig tanulságára szolgál a jövő nemzedéknek, valamig magyar él e földön!

A politikai helyzet.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, okt. 5.

Most már az egész politikai világ figyelmé a király döntése felé irányul. Fejérváry Géza báró miniszterelnök ma Budapestre utazott s azt hiszik politikai körökben, hogy magával hozta a legfelsőbb elhatározást.

(A szövetséget ellenzék.)

A szövetséget baloldalon egyelőre csönd állt be. Hétfőig már a vezérő bizottság sem tart ülést, de azon s napon aztán az összes koalíciós pártok konferálnak, hogy a keddi nevezetes ülésre készülődjenek. A vezérő bizottság tegnapi üléséről tudvalavóleg nem adtak ki hivatalos közlést. Kiszivárgott hírek szerint a tanácskozás magvát Apponyi Albertnek egy indítványa képezte. A Ház elnapolásáról van benne szó. Az indítványhoz Kaas Ivor báró hosszabb beszédben szölt. Közben megérkezett Polónyi Géza, aki szin-

— A koldusból, akinek családja van, ritkán lehet valami. Hacsak valaki nem valami zseni. De az ilyen magamfajta közepes tehetség tönkremegy. Mikor az apám meghalt, a bátyámmal, az anyámmal meg az öcsémekkel úgy maradtunk, mint az ujjam. A bátyám már akkor se tudott dolgozni, nagybeteg volt, meg is halt nemsokára. De a betegségére is nekem kellett keresni. — Ott hagytam az iskolát s beálltam fölolvasonak egy öreg urhoz. Inkább inas voltam, mint fölolvadó. Az önéretet ekkor ölték ki a lelkemből. A sok olvasás után kedvet kaptam az íráshoz. Firkálni kezdtem. — Nagyon szomorú dolgok voltak, senkinek se kellett. Hogyne lettek volna, mikor a magam nyomorúságából nem láttam az egész szép életről egy szemernyit sem . . .

Nem kellett a tárcáim senkinek, ekkor mondta egy volt iskolatársam, a kiből újságíró lett, hogy álljak be a laphoz korrektornak. Be is álltam. Kaptam negyven forintot. Három évig ott kintlódtam s mikor fizetés-emelést kértem, azt felelték, hogy negyven forintért akár száz embert is kapnak s ha el akarok menni, mehetek. Egyébiránt nézek valami nappali munka után s akkor a negyven forintból is megélhetek, ha szerzek hozzá még egypár forintot.

De mikor olyan sok ember néz nappali munka után! Persze, hogy nem kaptam semmiféle nappali munkát! Az írással is hiába próbálkoztam. — Rendre adogatták vissza a tárcáimat.

— Nagyon szomorú históriák! Irjon vigdolgokat! Manapság mindenkinek van elég

baja magának is, hát mikor olvas, akkor legalább mulatni akar!

Beláttam, hogy igazuk volt! De mit tehetek én róla, ha a lelkem tele van feketeséggel, meg szomorúsággal.

— Majd csak javul a dolga. Fizetése is majd csak több lesz. — Hiszen azóta is haladt! Most már nem korrektor. Rendőri tudósító.

Fanyar mosolygással mondta:

— Az igaz! Szép cím! És elvégre ötven forint szép pénz! Meg is becsülöm magam.

Mióta a szegény fiu elmondta a történetét, szánni kezdtem és szerettem volna a helyzetén segíteni. De mikor a szerkesztőnek mondtam, hogy emelje föl a fizetését, az dühösen azt felelte:

— Örüljön, hogy annyit kap! Annyi szimatja sincs, mint egy rossz vizslának. — Sohse hoz eredeti hirt. Ötven forintért sokkal különb embert is kaphatok.

Többé nem is mertem szólni az érdekében. — Mert láttam, hogy nemesak a szerkesztő, de a szerkesztőségben mindenki haragszik rá.

Tudja Isten miért haragudtak rá? Talán azért, hogy olyan kopott, olyan rosszkezdű, olyan hallgatag volt.

— Nem mi közénk való, mondogatt az is, ez is, közönséges filiszter. Semmi bohém tempó nincsen benne. És mit affektál azzal a világfájdalmasságával! Talán írónak tartja magát? Ki kell tenni a szűrőt!

Ki is tették. Addig áskálódtak ellene, míg a szerkesztő felmondott neki.

— Most már meghallhatunk éhen, mondta nekem a hónap utolsó estéjén.

Biztattam, hogy majd keritek neki máshol valami állást, de bizony nem nagyon bizott benne.

Mihor elment nyolc óra tájban, melegen megszorította a kezemet:

— Azért csaptak el, hogy nem hoztam friss híreket. Ma éjjel küldök be egyet. Nem lesz benne a többi lapokban.

Csakugyan küldött is. „A riportter drámája” címmel egy kis újdonságot. Megírta benne, hogy ma éjjel beugrott a Dunába a Margit hidról.

Szépen elparentáltuk a lapban. Még meg is sirattam a szegény fiut.

S mi történik másnap? Legnagyobb csodálkozásomra beállit az én öngyilkosom.

— Nem tudtam megtenni. Ki keresne kenyeret az anyámnak meg a kis öcsémnek?

A szerkesztő először jól leszidta, a miért felültette a lapot a hamis hírrel, de azután az ő nagy könyörgésére mégis megígérte neki, hogy negyven forintért visszaveszi.

Megköszönte s maradt. Kis hijja, hogy kezét is nem csókolta.

— Kenyérre mégis csak jut nekik, — mondta.

Azután elfordult, hogy letörölje a könyveit.

Ilyen gyáva és ilyen nyomorult, az, a ki igazán koldus s a kinek a mellett szive van . . .

lén felszólalt, de miután nem tudta az előzményeket beszédjével több félreértésre adott alkalmat.

A vita eltartott nyolcadfél óráig, de miután nem tudtak elhatározásra jutni, hét főre halasztották mindent. Ugy vélik, hogy akkora meg fog érkezni Andrássy Gyula gróf Lengyelországból.

(A horvát kérdés.)

A tegnapi ülésen a védindítvány kérdését nem tárgyalták. Ezt is hétfőre halasztották. Kossuth Ferenc most a horvát kérdést tanulmányozza, mert a koalíció ez irányban is óhajt valamelyes akciót indítani.

(Az országbolondítók munkája)

A huda minisztériumokban napok óta ujult lázzal folyik a munka. Az államtitkároktól a díjnok-gyakornokig átszellemtől arcra szaladgálnak a hivatalnokok a szivarfüstös írószobákban. Valamennyinek a hóna alatt aktanyalábok vannak. És valamennyien a „kegyelmes ur“ kipárnázott, zöld posztóval bevont ajtaja felé sietnek:

— Referálok a rám bízott tervezetről!

Országbolondításra akkora kedvvel még alig készült adminisztráció, mint amelylyel most csinálnak a minisztériumokban programot. Báró Fejérváry még csak ma este referál a kabinetnek a király utolsó szaváról, tegnapelőtt óra biztosra veszik, hogy a korona lenyeli a Fejérváry-kormány keserű piluláit. És csinálódik a nagyszerű program, amelyről Kristóffy és Lányi és a többiek mindent remélnek. Töbtséget, maradandó hatalmat, nagy pártot és milliókat. És a melynek az a hivatása, hogy program maradjon mindaddig, amíg megvalósítására nem kerülne a sor. Mert akkor egyszerre elromlik, semmivé lesz, elfeledik, letagadják.

Éjjel a következő táviratokat kaptuk tudósítónktól:

(A király nem döntött)

Sok mindentéle hir kering napok óta a bécsi kihallgatások eredményéről. A híresztelésekkel szemben a félhivatalos „Magyar Nemzet“-et illetékes helyről arról értesítették, hogy a legutóbbi audenciáról szóló hírek alaptalanok. *A kihallgatás nagyrészt informatív jellegű volt és a király semmi irányban nem döntött.*

Bécsből megcáfolják még azt a hirt is, hogy a király Széll Kálmánt kihallgatásra hivta volna.

Biztos forrásból értesül azonban a „Magyar Hírlap“, hogy a legközelebbi napokban egy pártonkívüli politikus járul a király elé, a kire a kibontakozás feladatait bizza majd.

(A vidék hangulata.)

Ujvidékről jelentik, hogy a város ma megtartott közgyűlésen óriási lelkesedéssel bizalmat szavazott a szövetkezett ellenzék vezéreinek s megbátorozásának adott kifejezést a legutóbbi bécsi kihallgatásuk fölött.

(A darabontok nyilatkozata.)

Illetékes helyről közlik ezt a kis mosakodásfélét:

Fejérváry Géza, Tisza azon megjegyzésére, hogy Gautsch és Goluchowszky a magyar ügyekbe beavat-

kozott volna, — kijelenti a miniszter-társai nevében, hogy a kormány részéről a szeptember hó 15-én megtartott ülésen kétséget kizáróan előadta, miszerint a lemondás oka nem a választói reform volt.

Igaz, hogy a reform a lemondás előtt szóba került a választói jog tervezete, de mint konkrét kormányzási program érdemleges eldöntés tárgyát nem képezhette. Tehát nem is volt alkalom, hogy Gautsch és Goluchowszky ebben közreműködhetett volna. A kormány ideiglenes vezetése alatt soha sem tárgyal oly dolgokat, melyek Magyarország közjogi önállóságán és függetlenségén bármily csorbát ejtenének.

Vélemények.

— okt. 5.

Az újságokat tarkító, élénkítő entre filet k, bevezető cikkek, az illető író saját nézetén, véleményén átszűrte ismeretése az egyes napi eseményekről nagyon gyakran csapnak át szertelenségbe és nagyon gyakran nézetét, gondolatait az illető író csakis úgy tudja közönségének beadni, ha csupa hasonlat cicoma és érzelemgerjesztő stílus bővészkedéssel takarja el eszméinek szegénységét és helytelen voltát.

A szépirodalmi és művészi fogásokkal dolgozó szellemi prostitúció, képek, sallangok, izgató szerek felhasználása, melyek nem a szíveket, hanem az elméket győzik meg, legalkalmasabban és legkönnyebben üzhető az entre filet írásánál. Nincs nehezebb, könnyesebb feladat, mint a napi események tanulságos igazságait kihámozni és a közönség által is elfogadtatni. Az író mindenestre csak egyed, saját nézete az, mit megalkot az illető eseményről, feltéve, hogy ez a megalkotott nézet a helyes és igaz, nagy kérdés vajjon a közönség akceptálja e azt? Viszont ha a tanulság, az esemény tekiütésének álláspontja megfelel is a közönség ugynevezett gusztságának, nagy kérdés, vajjon a közönség által akceptált írói felfogás helyes-e, igaz-e?

Ime: Cézár világalomra tör és leszurják. Az egyed, a napi hatások alatt álló bíráló, rögtön levonja a tanulságot: „Ne törekedjétek szertelen hatalomra, mert elbuktok mielőtt célt érnétek!“

Pedig dehogyan ez az igazság. A tény, a történelmi tanulság az, hogy Cézár halála nem kudarc volt, hanem döntő erejű siker, mely után nyomban bekövetkezett a római virágalom. Azonban az igazságok csak évek, tízedek, századok múlva formálódnak ki és érnek meg és a szegény entre-filet író, kinek napi keresete és a közönség kívánsága miatt huszonnégy óra alatt kell, hogy véleményét és az esemény igazságát elébe adja, mennyiszor hibázik, mennyiszor botlik meg.

Publicista, belletrista, a napi hírek rovatának, a közgazdaság, a törvényszék, a tőzsdetudósítónak mind szorosan meg van szabva a működési köre, műveltsége, ismeretei is csupán arra a tárgyra terjednek ki: egy entre-filet írónak értenie kell mindenhez, tudnia kell mindent. Anakreontól Paul Verlaineig, Zubovics Fedortól Wesseléyig, az angol institutióktól a Zenda Vestáig, Scipio Africanustól Kitchenerig és Togo admirálisig, Krisztus keresztyétől Schopenhauer bojkottjáig, Nerotól Barabás Béliáig, tudni kell mindenről; astronomia, geneologia, numismatika, filozófia, matematika, fizika, történelem, irodalomtörténet és az ég tudja mit mindent kell tudnia, hogy ma a politikáról, holnap egy megbűnhődött Don Juanról, majd meg a sztrájkokról, háborúkról, színjátékokról, feltűnő költőkről, pápáról, színészekről, asszonyokról tudjon írni. Irni nem csak szöveget, mondatokat, cikkeket, de minden egyes eseményről kell, hogy meg legyen a saját, önálló nézete, mert jaj volna neki,

ha egyszer is megírná cikkét, vázolná az esetet — és a végén felajánlaná a közönségnek: tessék hozzá véleményt alkotni!

Az entre filet író pedig ir és és véleményi alkot nap, nap után, hol talál ehhez utmutatást, irányjelölést? Sehol. Az antik demokráciát megdöntötte az arisztokratikus germán világfelfogás, mely nem törődik az egyeddel, hanem csak az egészet látja és veszi figyelembe. Ezen a szemüvegen át nézi az entre filet író is a napi eseményeket, sajnos mégis sokszor, nagyon sokszor téved és az oktató, tanulságokat referáló prédikátorból gyakran lesz üres anakronizmusokban utazó elméne sansculotte. Amivel azonban a közönség nem törődik mert kényelmi szempontból megszokta már, hogy a tanulságot, a véleményt készen, papíron megfogalmazva nyujtsák elébe.

Egyház és iskola.

Presbiteri gyűlés. Az ev. ref. egyház presbiteriuma e hó 8 án vasárnap délelőtt 10 órakor az egyház tanácstermében gyűlést tart melyen egyházi részről Kiss Albert lelkeszelnök világi részről Simonffy Imre főgondnok elnökölnék. A gyűlésnek pröbb ügyeken kívül, néhány fontosabb tárgya is lesz.

Törvényhatósági élet.

Hajdumegyei virilisek névjegyzéke.

A városi és községi adóhivatalok által külön összeállított és a vármegyeházához beküldött megyebeli virilisek névjegyzéke e hó 6—14-ig a közigazgatási kiadóban közszemlére lesz kitéve. A beküldött névjegyzékeket Hajdúvármegye igazoló választmánya október hó 18 án megtartandó ülésén fogja átvizsgálni és az ülés dönti el, hogy kik lesznek a vármegye legtöbb adófizetői?

Debrecen adózása. A törvényen kívüli állapot még mindegyre tart és bizony az emberek már szinte elszoktak az adófizetéstől. Így hát nem csoda, ha a pénzügyigazgatóság egy havi jelentése silány semmitmondó. Alig fizetnek be pár koronát egész hónapban. A közigazgatási bizottság mai ülésére beterjesztett jelentés szerint állami adóban befolyt 3914 kor. 11 fillér; ehhez képest tavaly ilyenkor 114,253 kor. 76 fillér volt a bevétel. A különbség tehát esekély 110 ezer 339 kor. 65 fillér. Az összhátralék 1,270,398 90 korona. Egyébként a befizetett másnemű adók itt következők: hadmentességi díj: 309 08, bélyegilleték 95 880 kor. 53, jogilleték 9936 k. 54. dohány jövedék 24,783 k. 68. fogyasztási adó 25.000 korona.

Debrecen közigazgatása. Debrecen város közigazgatási bizottsága ma délután tartotta meg szokásos havi gyűlését, a melyen az előadók terjesztették elő jelentéseiket a város multhavi közigazgatási állapotáról. A jelentések tudomásul szolgáltak.

NAP IHIREK.

Keserves hangok.

Nincs virágom,
Elvesztettem
Boldogságom...

De jól is esik a lelkeknek, hogy e lap hasábjain kiönthetem panaszaimat, hát ha még megérti azokat valaki.

Mert bizony kínos az az egyedüllét.

A nyáron, mikor a nap sugarai oly forrón tüzték, még esek jó dolgom volt, itthon volt az én szeretett jogász bátyám, vele kellemesen eltöltöttem az időt.

De most már 6 sincs itt, egyedül maradtam szomorú gondolataimmal.

Néha kísértő a Bisztra folyó partjára belenéznek a tiszta vízbe, ennek mélyére, hol minden egyes kavics kivihető.

Majd nézem a víz kenyargását, sötét füzeseit, a közelében elterülő zöld rétet, a távoli kék hegyeket s ábrándoslelkem ilyenkor mintha megnyugodnék.

A folyótól visszajövet benézek a temetőbe is. Nemrég temették itt el az én legjobb barátomat, kinek temetésén még ott sem lehettem. Imádkozom sirjánál, csókolom fejfáját.

Mennyi édes emlék fűz engem e helyhez, mennyi kedvesség fekszik e domb alatt eltemetve! Nem tudom kibeszélni, mennyire szerettem e jó lelket, most már ennek is vége!

Istenem, hát már nincs nekem senkim e világon?

Tépelődöm megamban, miben lehetnék még örömet ez életben?

A mi falunk oly rideg, unalmas, az ember fázik, ha még széjjel vetem tekintetem bárhová.

— De mégis van valami, mi szívemnek, lelkemnek gyönyört okoz.

Itt van az én kis kertem, szebbnél szebb virágokkal teli. Ezeket ápolgatom, szeretettel, szenvedéllyel.

Szerelmes szívem e virágok közt újra éled.

Magamba szívom a virágok illatát s elkábulok.

Nézgetem őket! milyen kedvesek, szépek és hűek ezek, ezek engem meg nem csalnak. E virágokért az én boldogságom, igazán most már csak nekik élek. —

— Ugy is volt ez sokáig.

De mi van állandó e földön?

Egy nagy vihar alkalmával, mely eszeveszetten tombolt, az én kis kertem, az én virágaim teljesen elpusztultak, földhöz lapulva, összetörve feküdtek szerteszéjjel.

Mintha csak az én szívemet láttam volna szerteszépre.

Elaléltam e látványra, majd elvesztetem az eszem, hogy utolsó örömöm is az életben megsemmisítve láttam.

Most már igazán el vagyok fáulva, hisz egyik reményem, egyik boldogságom a másik után látom megsemmisülni.

Mintha mindez a végzet műve volna, mely a legesalfőbb játékát űzi velem.

Hát ezt érdemlem én meg, erre volnék kárhóztatva?

Erzem, hogy az már soká nem tarthat, ki vagyok teljesen merülve. A szenvedések és fájdalmak egyre marcangolják megsebzett szívemet. En már csak a halált kívánom magamnak, ez az én utolsó maradékom. Teljesen ki vagyok merülve.

A földi lét gyönyöreivel leszámoltam, nekem nincs már semmi e világon.

Virággilát . . . képzelt földi boldogság . . . álmodok vagytok . . . Isten veletek!

Ilonka.

Napról-napra.

— Október 6.

— október 5.

Fölkelnek a hősök a sirból.
Szárnyuk suhog éjjelen át . . .
Nincs nyugtok a siri világban,
Vész sújtja megint a hazát!

Igy szólnak a magyarokhoz:
„Arpád fia, alszol-e még?
A régi bilincs csörög ismét,
Hogy a kezeidre tegyék!”

Érted leve vértanúságunk,
Es a haza megse' szabad . . .
Mért akkor az isteni példa,
Mit büra megére Arad!”

Hős szellemetek ne pihenjen,
Lesz még e hazán csatátér,
Lát még diadalt a szabadság —
Szent, érte ha csordul a vér!

— **Debreceniek Budapesten.** Ma pénteken reggel a gyorsvonattal utazik Budapestre az a küldöttség, a mely magával viszi Debrecen népének honszerelmét és kegyeletet ragaszkodását a nemzeti hősök emléke iránt. Ma este az Angol királynő szalóiban újabb értekezletet tartottak a budapesti küldöttség vezetői. Ezen az értekezleten bejelentette Varga Lajos, hogy Debrecen város egy történelmi nevezetességű zászlót és két hajdut bocsát a küldöttség rendelkezésére, de ezenfelül 100 koronával járul a koszorúköltésének fedezéséhez. Az esti vonattal a vasúti munkások küldöttei már elutaztak s holnap a nagy menetnél találkozhatnak. Debrecen küldöttsége számítás szerint mintegy száz tagból fog állani.

— **Az időjárás.** Meteor jelenti: Októberi legközelebbi csomópontunk 4 én van, mely változatos időt hoz, a kitérések miatt azonban még mindig enyhébb jelleggel. A 8—9-iki csomópont már állandóbb természetű, amelyet követőleg állandóbb időt is várhatunk melegebb hőmérséklettel. A 13-ik csomópont hatáskörében kitérések várhatók a napon s e dátum körül vagy erős meleg, vagy pedig zivataros befolyások érvényesülhetnek, sőt még a jégeső sem lehetetlen. A hónap utolsó harmada ismét erősen változó, főjellegetében esapadékos és hűvösnek ígérkezik, különösen a 28-ki csomópont hatáskörében. November hó 5 ike hirtelen beálló deret vagy fagyot hozhat, amit különben egy esetleges napkitörés még eltolhat, de a szőlőgazdák jól tesszik, ha a szőlőfedésnél ez időre előlegesen figyelmesek lesznek.

— **Katonaság Debrecenben.** Kovács József polgármester havi jelentése szerint Debrecenben szeptember havában volt összesen 2333 katona és 868 ló. Ebből cs. és kir. közőshadseregbeli volt 1519 ember 529 lóval, honvéd 814 ember 339 lóval. Beszállásoltatott 2 tábornok 14 főtiszt. A lakosságnál elhelyeztek 135 embert és lovat.

— **Debrecen közegészsége.** A város közegészségi viszonyai elég kedvezőek voltak a múlt hónapban. — Sárváry Gyula főorvos jelentése szerint a szörványosan fellépő kórok is alább maradtak s a hastífusz, amelyben 40 megbetegedés történt csak a külvároson grasszál. A hastífuszban 2 ember halt meg, de azok is a vidékről szállítottak be a kórházba.

— **A közrend Debrecenben.** A közigazgatási bizottság mai ülésén Kovács József polgármester előterjesztette Debrecen város múlt havi közrendészeti állapotáról szóló jelentését. Ebből a jelentésből kiténik, hogy a rendőrség 219 egyént lopásért, 7-et csalásért, egyet sikkasztásért, tartóztatott le. Eltoloncoltak 52 embert, kiutasítottak a városból 24-et. — Kiadódott 41 pár iparigazolvány, a melynek kiállításai illetéke képen 440 kor. folyt be a városi pénztárba.

— **Tüzes kard.** Tegnap este háromnegyed 8 és 9 óra közt az égboltozat nyugati részén körülbelül 30 fok magasságban egy görbe kard alakú tüzes fénycsík látszott, a mely néhány másodperc múlva rakétaszerű sziporkázások közt eltűnt. A népnek a regényesség felé hajló fantáziája ebben rendszert közeli háborúra következtetett a régiebb időkben.

— **Az osztályosorsjáték** mai húzásán a nagyobb nyeresemények a következők:
200.000 koronát nyert: 31379.
50.000 koronát nyert: 43613.
20.000 koronát nyert: 93557.
15.000 koronát nyert: 90612.
10.000 koronát nyert: 92623.
5000 koronát nyert: 8910.
2000 koronát nyertek: 5831 22640 31787 32254 33461 39282 50165 68339 68639 68661 57507 79325 79772 86568 89490.

— **A Zeysig ügy.** Budapestről írják: Bakonyi Kálmán a Zeysig-féle broszúra ügyében serényen folytatja a vizsgálatot. Mára a vizsgálóbíró kihallgatásra rendelte magá-

hoz Tolnay Andort a dohánykiviteli részvénytársaság igazgatóját, Marton István a Népszava munkatársát és Tarján Vilmos hírlapíró. Lapunk zártáig csupán Tolnay jelent meg a vizsgálóbíró előtt.

— **A szociálista tüntetés halottja.** Budapestről írják: Szilágyi Miklós munkás, a ki tudvalevőleg szeptember 27 én a szociálista tüntetés alkalmával megsebesült, tegnapelőtt meghalt a Rókus kórházban. A szerencsétlen embert a lovasrendőrök patái gázolták halálra, s még mindig a törvényszéki orvostani intézetben fekszik. A boncolást elrendelő végzést az intézet még mindig nem kapta meg, s így nem lehet tudni azt sem, hogy mikor lesz a temetése.

— **Élet és halál.** A gólya madár elköltözésének hónapjában az életnek mezejéről 214 gyermek telepítődött Debrecenbe. A születések statisztikája növekedett valamivel az idén mint máskor. A halál 155 esetben esapott le a város lakosságára. A születés tehát 55-el multa felül a halálozást. Itt említjük meg, hogy házasságra szeptember hónapban 41 pár lépett.

— **Ellopott zsákok.** Farkas István Gutti erdői és Harváth Lajos sámsoni Jakosok a napokban a vámospécsi állomásnál egy utastól elloptak 25 csalán zsákot. A csendőrség a károsult feljelentése folytán nyomozni kezdett a zsákok elutalajdonítói után és sikerült is a két atyafi személyében a tolvajokat elcsipni. 24 zsákot még megtaláltak náluk. Az eljárást megindították ellenük.

— **Gyilkosság vagy öngyilkosság.** Szükszavú távirat érkezett tegnap reggel az ügyészséghez a közeli Hadház községből. — Azt jelentette a sürgöny, hogy Kántor Mihály odaváló 28 éves legényember öngyilkosságot követett el. Szíven lökte magát és meghalt. Majd később újabb sürgöny azt az értesítést hozta, hogy az eset nagyoya gyanus és az öngyilkosság rejtélyes körülmények között történt. Ugyannyira, hogy kétség merült fel az iránt, hogy a fiatalember tényleg önkézüleg vált e meg életétől, vagy büntény közrejtésével. Hoffmann vizsgálóbíró és dr. Izsó János törvényszéki orvos ma reggel kiutaznak Hadházra és felboncolják a halottat. A boncolás fogja kideríteni, hogy mi okozta a szerencsétlen fiatalember halálát.

— **Feloldott ebzárlat.** Vámospécsi község a már hetek előtt több veszteség előfordulása miatt elrendelt ebzárlat alól feloldatott.

— **Tolvaj asszony.** Jól ismert alakja a rendőrségnek Szintás Józsefné, aki nem egyszer volt már orgazdaságért és lopásért büntetve. Az enyvesközű asszony tegnap délelőt a főtéri gyümölcspiacon jártában 13 kiló szőlőt akart lopni Hanza János gyümölcsárustól. A szemfüles sámsoni atyafi azonban észrevette a dolgot és a tolvaj Szintásnéknét átadta a rendőrségnek.

— **Kinevezés.** A honvédelmi miniszter Bodnár András debreceni címzetes csendőrmestert, őrmesterré nevezte ki.

— **Előljárásági ülés.** Az Ipartestület előljárásága tegnap délután tartotta Zelinger Ede elnökelete alatt rendes havi ülését. Az ülésen a folyó ügyek elintézésén kívül több tanonc szabadítás történt.

— **Csalás részvénynyel.** Furfangos módon csapta be Vadász Ferenc Vargai utcai kereskedőt egy Berács Dániel nevű péksegéd. A széhámos alak kedden este beállított a boltjába és előmutatott egy nevével ellátott abaujszántói takarékpénztári részvényt, kéve 6, hogy adna arra neki 2 koronát. A kereskedő gyanútlanul teljesítette a kérést, mert a zálogul nála hagyott részvény nagyobb értéket képviselt. Szívesen adott hát neki, mikor később visszatért még 4 koronát, 2 liter bort és félliter rumot. Tegnap reggel aztán újból megjelent nála és azt az ajánlatot tette, hogy adjon még neki 20 koronát s akkor ráruhazza a részvényhez való tulajdon jogát. Majd mikor a bol-

tos erre nem mutatkozott hajlandónak, egy 26 koronáról szóló postatakarékpénztári könyvet akart ismét nála elzálogosítani. A boltban ez gyanút keltett rendőrt hivatott és bekísértette az embert a központra. Itt aztán kitért, hogy a péklegény ravaszul rászedte. A zálogul hagyott részvény ugyanis közönséges értéktelen nyomtatvány, amely mint csomagoló papiros kerühetett a család birtokába. Ennek a különös csomagoló papirnak forgalomba hozatala úgy történt, hogy az abaujszántói takarékpénztár a helybeli László József papír és könyvkereskedő cégnél nagyobb mennyiségű részvény nyomtatványt rendelt meg. A nyomtatványokat azonban valamely sajtóhiba miatt a takarékpénztár nem használhatta s így azok a cégnek visszamaradtak. A cég pedig eladta mint csomagoló papírt. Nem nehéz volt tehát bárkinek is birtokába jutni egy ilyen papírdarabnak. Különösen nem a péklegénynek, mivel nem lehetetlen, hogy a gazdája üzletében is használhattak ilyent. Ő aztán egyszerűen ráhamisította a nevét. Szerzett még rá valahonnan két olyan vignettát, amelyek a kereskedelmi minisztériumban levelekre és csomagokra szoktak ragasztani. A tudatlan kereskedő felült a csalásnak és nem tűnt fel neki, hogy a takarékpénztár igazgatóságának az aláírása nincs rajta a papíron. A rendőrségen evvel együtt aztán kiderült az is, hogy a takarékpénztári könyveske, melyet a család el akart zálogosítani lopott szerzemény. Egy Mikosz János nevű ember tulajdona, aki már jelentkezett is érte a rendőrségen. A szélhámos péklegényt a központra lecsukták.

A fegyvergyakorlat alól való felmentés. A honvédelmi miniszter, mint már jeleztük, körrendeletet intézett a törvényhatóságokhoz a fegyvergyakorlatok alól való felmentések, illetve a gyakorlatok elhagyása dolgában. A rendelet szó szerint így szól:

1. ha valamilyen nem tényleges állományú hadseregbeli egyén törvényes okoknál fogva a fegyvergyakorlat alól magát felmenteni, vagy a fegyvergyakorlatát valamely későbbi időpontra áttétetni kéri, úgy a kérvénye mindenkor a járási tisztviselő útján a döntésre illetékes hadkiegészítő kerületi parancsnoksághoz juttatandó el;

2. ha valamilyen polgári állambivatságnál vagy megyei hatóságnál (intézetnél), valamint a m. kir. osztrák cs. kir. vagy bosznia-hercegovinai államvasutaknál alkalmazott egyénnek a fegyvergyakorlat alól hivatalból való felmentése megokoltnak mutatkozik, úgy a megkeresés mindannyiszor közvetlenül a határozathozatalra illetékes területi had (hadtest) parancsnoksághoz intézendő.

Amennyiben pedig az ily megkeresésre nézve a területi had (hadtest) parancsnokság által elutasító határozat hozatott volna, feltéve, hogy a fegyvergyakorlat alól leendő felmentést megokoló körülmények csakugyan tenniforognak, vagy a honvédelmi miniszter útján vagy pedig a fölöttes miniszterium közvetítésével egyenesen a hadügyminiszterhez föllebbezéssel élhetnek.

x LETZTER JÓZSEF fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Fiume u. 44. dr. Ujfalussy-ház. Állandó fényképfelvételek a műterem kapubejáratánál levő táblázatban.

Az Arany Bika kávéházban minden este cigányzene.

Hadseregünk.

— okt. 5.

Érdekes könyv hagyta el mostanában a sajtót. A szerző Ligárt János, aki amint a végszóból megtudjuk, 22 esztendőig szolgált a honvédségnél és a hazának meg az uralkodónak akart használni könyvével, — melyet Ballagi Aladár egyetemi tanár, orsz. képviselőnek, a „történelmi igazság hű őrnéke” ajánl.

Jelen ismertető közleményünk címe mutatja, hogy a könyv „Hadseregünk”-kel foglalkozik és valljuk meg mindjárt előre, hogy az uralkodó politikai viszonyok adhat-

tak okot megírásra, mert tartalmát röviden összefoglalhatjuk abban, hogy: sorra átfolja a hadügyi vezetőségnek s nemzeti követelések ellen használt érveit és megmutatja hadseregünk oly annyira szükséges újjászervezésének irányát.

Bevezetésül azt a kérdést tárgyalja Ligárt János, hogy jogos és hasznos-e a hadsereget bíráló tárgyává tenni. Tárgyilagossága fejtegetése folyamán arra a helyes eredményre jut, hogy nemcsak jogos és hasznos, hanem feltétlenül szükséges is, hogy a haderő, mint a nemzet által fentartott és fizetett intézmény felett kritikát gyakoroljunk a közügy érdekében.

A könyv tulajdonképeni tartalma 10 fejezetre oszlik. Az első 1867. évi kiegyezésről szól, mely a szerző nézete szerint nem hozta meg a teljes kibékülést: csak forma volt, belső tartalom nélkül. — A második fejezet a felség jogokra vonatkozik. Abból indul ki, hogy minden jognak forrása a nép, tehát a felség jogokat úgy érvényesíteni, hogy ez a nemzeti állam érdekeivel ellenkezzék, nem szabad. A hadsereg nyelvének megállapítása nem felségjog. A hadsereg felett való rendelkezés a legnagyobb jog, melyet hasznosan és jogszerűen csak a nemzet törvényhozása és a koronás fő együttesen gyakorolhatnak. — Szó a szerző a harmadik fejezetben a nemzetiségekről is és a leghathatósabb magyarosító eszközül a magyar vezényszót jelöli ki. — A következő fejezetek leginkább a hadsereg belső ügyeire vonatkoznak. Nevezetesen a szolgálati és egységes vezényleti nyelvre, a jelvényekre (zászló, kardbojt, zenekar, himnusz), a katonai nevelésre, a tisztikar anyagi helyzetére és végül a védőörvényre. A nyelvkérdést a törvényeken alapuló jog mellett a természetesen észjog alapján bírálja meg a szerző és a kérdésnek nemzeti irányban való rendezését első rendű létkérdésnek tartja a magyarra nézve.

Két fejezet van továbbá szentelve a katonai zárközöttségnek és azon antipátiának, melynek a hadsereg a polgári körökben — örvend. Ezen jelenségek okát abban a körülményben látja, hogy a hadsereg külön államot képez az államban és hogy a hadsereg és a nemzet még ma is idegen egymással szemben.

Amint ezen vázlatos ismertetésből is kivehető, Ligárt János könyve nem más, mint egy egész csoportja hadseregünk nemzetiségének szükségessége mellett bizonyító érveknek. Olyan érveknek azonban, melyeket a szakember saját tapasztalatai révén állított össze és melyek hivatva vannak nemzeti küzdelmünk jogosultságát kétségbevonhatatlanul igazolni.

SZÍNHÁZ.

MŰSOR.

Péntek, okt. 6. „Bibor és Gyász,” dráma.
Szombat, okt. 7. A debreceni színház főnnállásának 40 éves jubileuma.

* „Váljunk el” Sardou mester és vidám munkatársa, Najac e közös munkája ma, évtizedek elmúltával is kedves darabja a közönségnek. Nálunk ma is szépen megtelt ház előtt játszották. Ennek az az oka, hogy a „Váljunk el” nem csak rendkívül szellemes, okos darab, de a felfogása is ideális. Abban üt el a francia bulvár drámák léhaságaitól, hogy az udvarlót, nem pedig a férjet teszi nevétségessé, nem a válás, hanem a házasság felbonthatlansága, tehát a családélet szentsége mellett tör lándzsát. Imé, a közönség szívesen akeptálja ezt a becsületet célzatot, beösmerve, hogy a mai világban ugyan megfordítva folynak a dolgok, ám a valódi költészet nem is szolgálja, hanem tanítója és vezetője az életnek. Hátha a mi drámáink úgy hozzá szólanának a közéletet mozgó kérdésekhez, mint Sardouék! Akkor lenne igazi kapcsolat az élet és a színpad között! — A darabnak célzata tehát a közönség rokonszenvével találkozott s kielégített a darab előadása is. — Markovics Margit mutatkozott be Cyprienne szerepében.

Van élénk temperamentuma, a szellemes mondatokat helyesen élezi, természetesen játszik, sikkes, elegáns. Eonyi dícséret mellett elfér egy kis gáncs: gyöngének látezik az organuma, a hátsó sorokban alig lehetett hallani, mit beszélt; ennek oka különben lehetett egy kis indispozíció is. — Zilahi Gyula a nevét mindig nagyobb betűvel nyomtatja a színlapon, a mért mi is duplén mérjük neki a kifogásokat. — Ezt azonban legrosszabb akaratumk mellett sem tehetjük, mert okos és elékelő Des Prunelles volt a szerepének főm iróniából szőtt árnyalatait kiérezte s csak itt-ott csepött át némi túlzásba. Ilyenkor hamar észbekapott s egy pillanatra visszazökkent a kellő hangnembe. — A harmadik főszerep előadója, Kondor Ernő (Ademár) még nem bírja el ezt a szerepet. Sokat gesztikulál, jár-kelel, minduntalan alkalmaz valami naturburs-izű nevetést. Karrikaturát csinál s nem alakot; Ademárról elfeledi, hogy nem csak oktondi, de raffinált szoknyakergető is. Idővel ez is jobban fog menni, a jó igyekezet ma is meglátszott játékán. Sz. Gárdonyi Teréz vénkisasszonya jobban illett volna a Csiky G. „Cifrayomoru-ág” ába, mint elegáns francia szalonba; Sarkady V. sincs otthon a szalonban. Megemlíteni valók kisebb szerepeikben Arday Ida, Körösmezey Margit, Krasznai E. és Juhai József, ki ügyesen játszott egy tipikus inast. Az összejáték teljes volt, az előadás folyékony. — Helyihir. A „Váljunk el” mai előadásán tizenkét francia nyelv-mester jelent meg, az iránt akarván tájékozódni, hogy ejtik ki az Ademár nevet. Miután azonban ki Admárnak, ki Ademárnak, ki pedig Adomárnak mondotta, nem mentek semmire. Heten buskomorságba estek, négyen prevo kálták egymást, egyikök megőrült, a következő szójátékot üvöltve tébolyában: Ademár, óh Ademár, biztos választ ad e már? Oh Admár, Admár, rád ki sem ad már!

* Az aradi 13 vértanu emlékére, ma október 6 án színpadra kerül Hegedűs Lajos pályadíjat nyert eredeti történelmi drámája: „Bibor és Gyász.” Felesleges e darabot dícsérgetni, megdícsérte azt az Akadémia akkor, midőn a Jókai darabja és e között a pályadíjat megosztotta. Csak azt említhetjük fel, hogy az előadás előtt, Szakács Andor elfogja szavain Palágyi Lajosnak „Emlékezés okt. 6 ra” című remek költeményét. Az ünnepelés méltó lesz az elhunyt főlistenek emlékéhez.

* Holnap szombaton a színház megnyitására 40 ik évfordulójára nagy ünnepély készül színházunkban. A kik még életben vannak, azok közül, kik a megnyitásban részt vettek, ismét megjelennek a világot jellemző deszkákra s hosszú 40 év után ismét velünk ünnepelnek. A díszelőadás műsora a következő:

- I. Bánk Bán. Nyitány.
- II. A magyar dal.
- III. Bánk-Bán 2 ik felvonása Mándoki Béla és Gárdonyi felléptével.
- IV. A falu rossza 1-ső felvonása Blaha Lujza felléptével.
- V. Epilógus irta Dr. Körössy Kálmán.
- VI. Nagy néma képlet. Hymnusz.

FAVIRATOK.

Meggyilkolt földbirtokos.

Eszék, okt. 5. Jankovics József idevaló földbirtokost ma ismeretlen tettes meggyilkolta. A vizsgálatot folytatják.

A helyzet Bakuban.

Baku, okt. 5. A helyzet még mindig nem normális. A lakosságot még mindig katonai őrzület kíséri. Sok üzlet zárva van. A fosztogatások és gyilkosságok napról-napra ismétlődnek. Senki sem hisz a tatárok és

örvények közötti béke állandóságában. A tatárok vonakodnak a naftatelepek vidékén előfordult zavargások felelősségét magukra vállalni.

A japánok kölcsöne.

Köln, okt. 5. A Köln. Ztg párisi levelezője azt táviratozza, hogy értesülése szerint a japán kormány Londonban, Berlinben és Párisban új kölcsön felvételére ügyében tárgyal, a belső államadósság konvertálása céljából.

A karlstadi egyezmény.

Krisztiania, okt. 4. A sorting szobában foglalkozik a karlstadi egyezményről. Az afternoon szerint a legközelebbi ülés titkos lesz, hogy a kormány esetleg bizalmasabb kijelentéseket tehesse. A külügyi bizottság kisebbségének javaslata oda irányul, hogy a karlstadi egyezményt addig ne fogadják el, míg népszavazás, az augusztus 17-iki mintára erre vonatkozólag nem lesz. A kisebbség e javaslatának el nem fogadása esetére azt indítványozza, hogy a karlstadi egyezményt utasítsák el és hatalmazzák fel a kormányt, hogy oly lépéseket javasoljon, melyek Norvégia és Svédország között meg egyezékre vezetnek, mert a két állam között felmerült nehézségek, a mennyiben ez uton elsimíthatók nem volnának, a hágai kongresszus elé utalandók.

Budapesti gabonatorzsda.

(Déli sariat.)

Budapest, okt. 5.

Buzakínalat kielégítő, vételkedv mérsékelt. Szilárd iránzat mellett 45,000 méter-szássa került forgalomba 5—10 fillérral drágább áron. Egyébb gabonanemek közül tengeri, zab és árpa szilárdul tartott, rozs tartott. Idő: horus.

Buza októberre	15.94—96.
„ áprilire	16.62—64.
Ros októberre	12.98—13.00
„ áprilire	13.62—64.
Zab októberre	12.74—76.
„ áprilire	13.04—06.
Tengeri májusra	15.32—34.
Repece 1906. augusztusra	24.40—60.

Törvényszék.

A váltóhamisító banda.

— Becsapott földhitelintézet. —
— október 5.

(Saját tudósítónktól.) Ama nagyszabású hünper tárgyalása iránt, mely hétfő óta tart a törvényszéken, egyre nagyobb a közönség érdeklődése. — A tárgyalási terem mind a három napon állandóan zsúfolva volt érdeklődőkkel.

A bonyodalmas ügy tárgyalása, mely rendkívül nehéz és fáradságos munkát ad a bírának, nagyon lassan halad előre és még messze áll a befejezéstől. — Ugyancsak jól össze kell szedni a gondolatait annak, aki eligazodni óhajt azon a sok ravaszággal és agyafurissággal kieszelt csalásoknak tömkelegén, melyek az ügy tárgyát képezik, valóban bámulatos, hogy egyszerű parasztemberekben ennyi furfang lakozik.

Tegnap Kovács Mihály és Kovács Mihályné fancieskái iskos, vádlottakat hallgatta ki a törvényszék, akik töredelmesen beismerték bűnüket és azaz védekeztek, hogy a csalásokban való részességre Junoc József bírta őket.

Kovács Mihályné elmondta, hogy 1904. szeptember hó 25-én férjével Szolnokra akartak menni, hogy ott valamelyik pénzintézetnél olcsó kölcsönt vegyenek fel kaszálójukra. — Ekkor meglátogatta őket Junoc és lebeszélte őket arról, hogy Szolnokra menjenek. Azt mondta, hogy kapnak Debrecenben is olcsó

kölcsönt Mandel Zsigmond földhitelintézetétől. A biztatására aztán néhány nap múlva be is jöttek Debrecenbe és felkeresték az említett hitelintézetet, de ott tudtukra adták, hogy csakis betáblázásra kaphatnak pénzt.

Mandel Zsigmond elküldte őket ügyvédjéhez dr. Hegedűshöz, mivel a kölcsön csakis annak az utánajárása és közvetítése útján volt folyósítható. Az ügyvéd puhatólódzása után a hitelintézet egy megfelelő kezes jótállása mellett készre mutatkozott a kívánt összeget folyósítani. D. Nagy Imre a banda feje erre ráhamisította a Kovácsék váltójára Nagy Bálint és nevének Szodorai Sárának nevét, mire sikerült nekik felvenni Mandel Zsigmondtól 2155 koronát. A pénzeu megosztott a banda.

Ezt követően D. Nagy Imre és Kovács Mihály a Harstein Kálmán és tsa gazdasági gép bizonymányosoknál vásároltak ugyancsak váltóra egy 130 korona értékű szecskavágó gépet. A váltóra ez alkalmal is Nagy Bálint és Szodorai Sára nevet hamisították. D. Nagy Imre egyedül ezután még 2 ízben követelt el 3800 koronás váltóhamisítást Mandel kárára.

A banda Grausz Mór debreceni föld birtokos nevére is hamisított egy 600 koronáról szóló váltót. A tárgyalást ma folytatja a törvényszék.

Szerkesztői-posta.

Dr. M. J. Köszönettel vettük becses sorait s jól esik tudnunk, hogy Ön is helyesli lapunk beosztását s elismeri, hogy helyesen cselekszünk, hogy lapunkból lassan-lassan a trágár s nepbutító gyilkosságokat kiszorítjuk. E fajta dolgokat sajnos így is elég gyakran kell leadnunk, mivel azok gyakran fordulnak elő, de legalább nem gyártjuk azokat tucat számba s nem találjuk fel oly gyakran az olvasó közönségnek kóstolóul, mint azt sajnos nagyon sok lap üzleti szempontból teszi, a művelt közönség az ilyen csemegétől elbb utóbb mégis csak utálattal fordul el.

Kíváncsinak Helyben. Minket kérdez, hogy írják angolul azt a szót, melyet így mondunk ki: bőftök (angolsült). Ezt a klasszikus szót azonban így írják angolul: beefsteak és így mondjuk ki helyesen: bifsztik! Tessék élvezni.

„Itt élned halnod kell!“

— Regény. —

Irta: Inotay Béla. 17.

I.

A vár és a kunyhó.

Aladár is ért valamit a dologból. A Serénkek majd összeroskadtak az adósságok nagy terhe alatt.

A majorátus jövedelmére is ráteszi kezét a hitelező s ennek a híre gyorsan terjed. A félmillió árvaék se minden borkorban teremnek, mulik az idő, a tönk könnyen megelőzheti a várva-várt jó szerencsét. Nagykorosítjuk Bélát, mondjon le a vagyonrészről, a mi ugye se sok már, aztán ha nem is teljes beleegyezés révén, ha nem is anyai áldással, vegye el a kis tót leányt Isten hírével. Csak messze, jó messze építsék meg fészkeket, mert a nagy közelség csakugyan inkommodálná az illusztris családöt.

Elza elvégre is nem áldásos boldogságot reklamál a pejtásának, elég ha megvan a kívánsága, aztán rendben lesz minden. Ma a dologból aligha lesz valami, mert Serénk mama lángol az indulattól, de később, a mikor Aladárval titkos konferenciát tart, bizonyosan beleegyeznek a megmásíthatatlanba.

Epen azért 5 szót most közbe:

— Ne forszirozzuk mamát a végeletekig. Ő jó és okos, hagyjunk neki időt, nem mondom már most, hogy a megegyezésre, de legalább annyit, hogy a megfelelő határozatban megállapodhasson. Ugy-e kedves mama?

A báróné szó nélkül föláll s bucsura nagy hűgögen kezét nyújt Elzának. — Béla kezét akar csókolni édesanyjának, de hiába,

mert az arisztokratikus fehér kezét elvonják tőle. Karját nyújtja Aladár s elvezeti édesanyját, kinek komor arcvonásai ugyan nem jósolnak semmi jót. Nem engedett! Elég, hogy nem rontott el semmit végképen, gondolja távoztában Aladár.

— Tisztában vagyok velök, szól folksagva Elza, a ki Bélával távozik. Vérnyomok és orgonabugás nem ismétlődnek, annyiban bizonyos.

— Hogy érted ezt Elza?

— Hát ugy pajtás, hogy Milenát elveheted, hanem arról a semmiről, a mi még van a Serénk vagyonból, le fogsz mordan. — Majd ezen az áron árulják a beleegyezésüket.

— De az Istenért! Így beszélsz az anyámról és testvéremről, a ki jegyesed!

— Semmi rosszat sem mondtam róla. Aladár okosan cselekszik s abban a hitben nyelvekedett, hogy okosan cselekedni annyit, mint jól cselekedni. Meg fogja győzni anyját annyi tény. Milica nálam marad, te pedig hát nézz szét a székesfővárosban és ha már odáig vergődöl diplomátlan ember létedre, hogy a tolladdal eltarthatod az asz szonyt. — akkor kiházasítom Milicát. Lesz butor is, ha nem is szarvasbogár alkatrészekből! A sógorasszonytól elfogadhatjátok!

— Ezt neked köszönhetjük, édes Elza!

— De hát mit poétázzék az ember minden holdtöltekor? Ketté kell vágni a gordiusi csomót. Ezután következik a magam dolga.

— Azt hiszed, hogy a mi ügyünk még mindig akadály a ti frigyeteknek?

(Folyt. köv.)

Városi Színház.

Bérlet 11. szám. (B.)

Péntek, október hó 6-án: Emlékezés október 6-ra. Irta: Palágyi Lajos. Szavalja: Szakács Andor.

Az aradi 18 vértanu emlékére:

BIBOR és GYÁSZ.

50 arany pályadíjat nyert eredeti történelmi dráma 5 felvonásban. Irta: Hegedüs Lajos. Rendező: Szakács Andor.

S Z E M E L Y E K:

II. István, magyar király — Szakács Andor.
Béla herceg (vak) — Ternyei Lajos.
Pál atya, szerzetes, Béla nevelője — — — Deési Alfréd.
Otmár, magyar főúr — Krasznai Ernő.
Idyl, a szerémi bán leánya — Markovics M.
Szendrő, öreg várnagy — Békés Gyula.
Peterd) — — — Szilágyi Ernő.
Báthory) magyar főnemes k Szabó Gyula.
Komoródy) — — — Sarkadi Vilmos.
Koplyán) — — — Kondor Ernő.

„Hollandi gyomorcsseppek“

a legkitünőbb háziser minden-nemü gyomorfájásnál, gyomorgörccsnél, emésztési zavaroknál.

Használati utasítás mellékelve minden üveghez.

Kéznél tartása kiválóan ajánlható oly egyéneknek, kik nyaralni, utazni mennek vagy akik tanyákon vagy kis faluban tartózkodnak, hol baj esetén orvosi segítséghez azonnal nem juthatnak.

1 üveg „hollandi csepp“ ára 40 fillér.

Kapható:

Mihalovits Jenő gyógyszer-tárában

DEBRECEN, város házzal szemben.

DONOGAN ÉS SOMOSSY

Debrecen, Kistemplombazár.

Megérkeztek raktarra az őszi divat ujdonságai

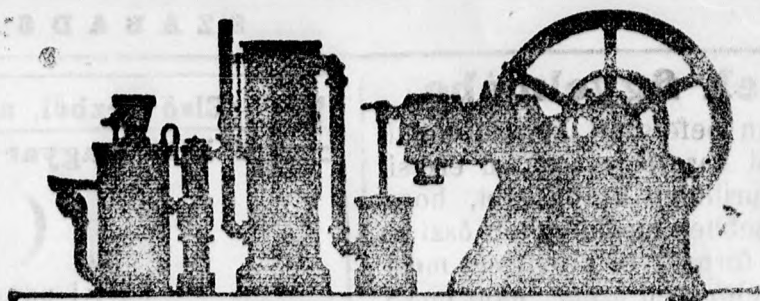
Divat helmék
Angol flanellek
Posztók Costümre
Mosó velezek stb. stb.

Külön szőnyeg osztály.

Hirdetések művészi illusztrálása, szövegezése, eredeti tervezetek kidolgozása és előleges költségvetések teljes díjtalanul.

GOLDBERGER AY.
BUDAPEST, V. VÁZSÁR UTCA 20. — HIRDETÉSI IRODA.

Eredeti OSERS és BAUER motorok

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 18.

Motorgyár és vasöntőde: Bécs.

Benzin és petroleum-motorok és locomólok, szivó-gáz-motorok, 2-3 H.P. üzemi költség. — Kedvező fizetési feltételek. — Előre gyártmány. — Kalkuláció és árjegyzék ingyen.

**A Horváth féle
gőzfűrésztelenen vágott tölgy-
tüzifa 100 kilogrammonként
75 kr-ért kapható.**

Nagyobb vételnél árkedvezmény.

≡ Ekszer különlegességek ≡

KIZARÓLAG

Halász Nándor ékszerésznél kaphatók
DEBRECEN Piac-utca 24 szám.

Fehérló szálló épületében.

Alapított 1875.

Több éremmel kitüntetve

BUTORRAKTÁRAIM

tulhalmazottsága miatt évtizedek óta
kittűnő hírnévnek örvendő

cs. és kir. udvari

butorgyáram

elismert elsőrendű készítményeit a leg-
olesőbb árak mellett ajánlom a nagy-
érdemű vevőközönségnek.

Költségvetéssel és mintákkal kívánatra
díjmentesen szolgálók.

Schwartz Vilmos

Debrecen, Piac-utca 71. szám.

NYAVALYA TÖRÉS!

Ki nyavalyatörés, göres és más ideges állapotba szen-
ved, kérjen iratot. Ingyen és bérmentve kapható a
szabad „Hattyu gyógyszerár” által **Majna-Frankfurt.**

„MAYER” gépgyár

vas- és fémöntőde részvénytársaság **SZOMBATHELY.**
Raktar: Budapest, V. Lipót-körút 15 szám.

Készít mindennemű

Gazdasági gépeket,

u. m. vetőgépek, szénagyűjtők, ekék, boronák, szecskavágók, repavá-
gók, morzsolók és darálók stb. a legjobb kivitelben,

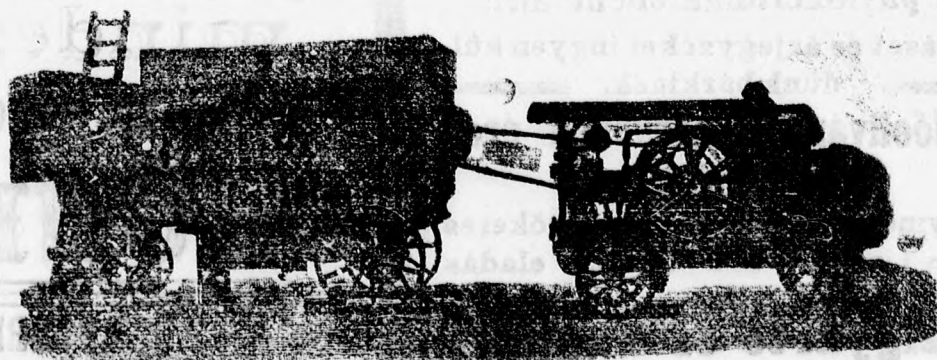
1-50

lőerőig.

Benzin-motoros cséplőkészletek

Legolcsóbb üzem!

Tűzveszély kizárva!

Malomépítészet

Uj hengersizékek minden e szakmába vágó gépek gyártás
műalmi berendezések.

Különlegesség

Legujabb szerkezetű csavaros borprések, szőlőszúzók és sza-
bad. víznyomású borsajtók.

Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve.* Kívánatra minden szükségletre külön költségvetés

Hölgyek figyelmébe.

Napokban befejezett külföldi tanulmány utamról hazatérve, ezúton értesítem a n. é. urihölgy közönséget, hogy a legilletékesebben megállapított őszi és téli toilették formáit és készítését megismertem. Különösen szem előtt tarva az egészség megvédését, ezen az eddigiektől teljesen eltérő, kiválóan praktikus **új modellek készítését** mellfűző termemben saját vezetésem alatt megkezdtem és az eredeti párisi és angol fazon szerinti, legérzékenyebb alakhoz és megfelelő egészségi fűzők nálam kaphatók és próbálhatók. Mindezen fűző készítményeimnek kiváló és elismert előnye, hogy viseletük **igen hasznos, míg ellenben a gyárilag vagy szakértelem nélkül készített fűzők a női szervezetre rendkívül káros** 15 évi üzleti praxisom alatt az ország különböző részeiből hozzám érkezett t. rendelői és orvosi előismerő nyilatkozatokat tartalmazandó képes árjegyzékemet bárkinek kívánatra bérmentve megküldöm, saját készítményű fűzőimből állandóan dus raktárt tartok. Tisztításokat és javításokat a legolcsóbban vállalom. Teljes tisztelettel

Goldstein Karolin

mellfűzőgyára.

Debrecen, Piac-utca 42. szám.

Első kézből, a gyárban vásárol Ön olcsón és legjobban!

Első magyar villamos erőre berendezett hangszergyár

STOWASSER J.

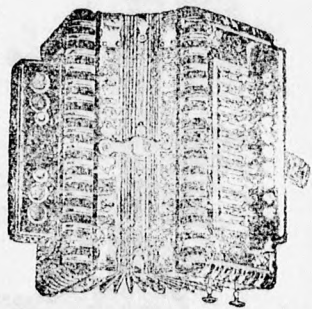
királyi udvari hangszergyáros, hadsereg-szállító, a Rákóczi javított tárogató és a hangfokozó gerenda feltalálója

Budapest, II., Lánchíd-u. 5. sz.

Ajánlja saját gyárában készült, általánosan elismert különleges (speciálitás) fűző, fűző és vonós hangszereit, cimbalmodokat, stb.

Legnagyobb raktár és gyár.**Hegedűk** 3-, 4-, 5-, 6- forintól feljebb a legjobb felszereléssel. **Tárogató****Hangfokozó gerenda** rozsfából, ujezüst billentyűvel és iskólával, 30- forinttól feljebb.**Harmonikumok.** világhírű legjobban gyártmány, 65- forinttól feljebb.**Harmonikák,** legjobb, erős, elpusztíthatatlan hangokkal, 2.50, 3- versenyszerűek saját minták.**Zenekarok** teljes felszerelése, előnyös feltételek mellett, jutányos árban, elismert jó minőség, a hadsereg és a legtöbb katonai zenekaroknak szállítója vagyok.**Javítások** az összes hangszereken, különleges szakszerű pontossággal, jutányos árban eszközölhetők.**Kezesség minden egyes hangszernél.****Kivitel nagyban és kicsinyben.**

Arjegyzék minden hangszerül kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

Karácsonyi kézimunkák

és különlegességek megérkeztek.

BENYÁTS EMIL

kézimunka üzletébe, DEBRECEN (Tisza-palota).

Tanítónőknek kedvezmény!

Szőlővessző

A világhírű

„Delawáre“

adja a legjobb bort!

Oltani permetezni nem kell!
a szőlészet kincse.

A phyloxerának ellent áll!

Leírását és árjegyzékét ingyen küldünk bárkinek.

Szőlőoltványok mérsékelt áron kaphatók!

nagy mennyiségű sima és gyökeres Delawáre vessző eladás

Cím:

Szigyártó és Takáts

Telep: Alsó-Seged

Központi iroda: Felső-Seged

Somogy-m

Hirdetések felvétetnek

e lap kiadóhivatalában,

Végkiárulás üzletfelosztás miatt.

Míg a készlet tart férfi-, fiu- és gyermek ruhák minden elfogadható árban végkiárúsítatnak

GRÜNFELD ADOLF

üzletében

DEBRECEN, Kistemplom mellett.

Mesés olcsó árak. — Félingyen.